

5-10-2019

MEANING OF THE USAGE OF ADMINISTRATIVE METHODS AT THE ORGANIZATION OF PE AND SPORTS ORGANIZATIONS ACTIVITY

Khamidullo Boltaboyev
Namangan State University

Follow this and additional works at: <https://uzjournals.edu.uz/namdu>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

Boltaboyev, Khamidullo (2019) "MEANING OF THE USAGE OF ADMINISTRATIVE METHODS AT THE ORGANIZATION OF PE AND SPORTS ORGANIZATIONS ACTIVITY," *Scientific Bulletin of Namangan State University*. Vol. 1 : Iss. 2 , Article 136.

Available at: <https://uzjournals.edu.uz/namdu/vol1/iss2/136>

This Article is brought to you for free and open access by 2030 Uzbekistan Research Online. It has been accepted for inclusion in Scientific Bulletin of Namangan State University by an authorized editor of 2030 Uzbekistan Research Online. For more information, please contact brownman91@mail.ru.

MEANING OF THE USAGE OF ADMINISTRATIVE METHODS AT THE ORGANIZATION OF PE AND SPORTS ORGANIZATIONS ACTIVITY

Cover Page Footnote

???????

Erratum

???????

JISMONIY TARBIYA VA SPORT TASHKILOTLARI FAOLIYATLARINI TASHKIL QILISHDA BOSHQARISH USULLARIDAN FOYDALANISHNING MOHIYATI.

Boltaboyev Hamidullo Habibulloyevich.

Namangan davlat universiteti

***Anotatsiya.** Jismoniy tarbiya va sport harakatini tashkil qilish, boshqarish barcha faoliyatlarga rahbarlik qilishda, rejalashtirish, qarorlarni ishlab chiqish, farmoyish berish, hisobga olish, xo`jalikni yuritishda matematik – statistik usullardan foydalaniladi. Shuningdek, Respublikamizdagi barcha boshqaruv faoliyatlarida qo`llanib kelinayotgan yangi ish usullari, ayniqsa, tashabbuskorlik, ijodkorlik, fidoiylilik kabi fazilatlar sport sohasidagi rahbarlar, murabbiylar, o`qituvchilar, ilmiy xodimlar, jamoatchi faollar, sportchilar, o`quvchi – yoshlarning faoliyatlarida ham tarkib topmoqda.*

***Kalit so`zlar.** “Alpomish” va “Barchinoy” maxsus testlari, Kredit, Boj to`lovlari, Subsidiya, Sanksiya-cheklov, Litsenziya.*

СОДЕРЖАНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МЕТОДОВ УПРАВЛЕНИЯ ПРИ ОРГАНИЗАЦИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ФИЗКУЛЬТУРНЫХ И СПОРТИВНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ.

Болтабоев Хамидулло Хабиуллоевич

Наманганский государственный университет

***Аннотация.** При организации физической культуры и спортивной деятельности, руководстве всех видов управленческой деятельности, планировании, разработке указов, приказов, учете, ведении хозяйств используются математически-статистические методы. Также, такие новые методы делопроизводства, в том числе такие качества, как инициативность, творчество, патриотизм, используемые во всех видах управленческой деятельности нашей республики и включается в деятельность руководителей, преподавателей, научных сотрудников, общественных активистов, спортсменов и учителей.*

***Ключевые слова.** Специальные тесты «Алпамиш» и «Барчиной», кредит, таможенные пошлины, субсидии, санкции – ограничения, лицензия.*

MEANING OF THE USAGE OF ADMINISTRATIVE METHODS AT THE ORGANIZATION OF PE AND SPORTS ORGANIZATIONS ACTIVITY.

Boltaboyev Khamidullo Khabibulloyevich

Namangan State University

***Abstract:** Mathematical-statistical methods are used at the organization of physical education sport activity, administration of all types of administrative activity, planning, development of decrees and orders, management of economy. As well as such new methods of*

records management, including such qualities as creativity, oeuvre, patriotic, used in all types of administrative activity in our republic and includes in activity of leaders, teachers, scientific workers, social activists, athletes and school-teachers.

Keywords: special tests “Alpomish and Barchinoy”, credit, taxes, subsidies, sanctions – limitations.

O`zbekistonda mustaqillikning tantana qilish va ijtimoiy – iqtisodiy, siyosiy hamda madaniy isloxlarning davom etishi davlatni idora qilish va barcha faoliyatlarni tashkil qilishda yangicha ish usullarini qo`llashni taqozo etadi. Bu usullarning shakli, mazmuni va asosiy maqsadlari qabul qilingan qonunlar, qarorlar va O`zbekiston Prezidentining qabul qilgan qarorlari jumladan nutqlari, ma`ruzalari va turli uchrashuvdagi bayonotlarida ko`rish mumkin. Bu jarayonlar jismoniy tarbiya va sport tashkilotlari faoliyatiga ham tegishlidir.

Jismoniy tarbiya va sport ishlarini boshqarishning o`ziga xos xususiyatlari, yo`llari va shakillar kun sayin boyib, ravnaq topmoqda.

O`zbekistonda turli idoralar hamda savdo, tijorat, shirkat, fermer xo`jaliklarning vujudga kelishi jismoniy tarbiya va sport sohasidagi boshqarish usullarining yangi tartib – qoidalariga rioya qilishni belgilaydi. Chunki bunday idoralar, xo`jalik tashkilotlari va boshqa jamoalar o`z faoliyatlarini maxsus nizomlar asosida tashkil etadi. Bu tashkilotlar asosan o`zini o`zi boshqarish, moliyaviy ta`minot xususiyatiga ega bo`lgan holda mustaqil ravishda faoliyat ko`rsatish huquqlariga egadir. Shu sababdan ham sport tashkilotlari bunday yo`nalishdagi idoralar, tashkilotlar hamda xo`jaliklar jamoalari bilan o`zaro kelishgan holda ish olib borishlariga to`g`ri keladi.

O`zbekistonning mustaqilligi avvaldan mavjud bo`lgan boshqarishning ma`muriy buyruqbozlik usulidan tomoman voz kechishni yoki ularni yangi davr sharoiti hamda talablariga qarab ishlatishni ko`rsatadi. Bu jihatlar sport tashkilotlari va jamiyatlari tuzimidagi barcha sohalarda ham o`z yo`liga tushib bormoqda. Yuqorida qayd etilgan ba`zi ish usullari o`rniga tashabbuskorlik, ijodkorlik va fidokorlik kabi yangi usullar tarkib topdi. Ular ommaviy sport tadbirlari, xalq milliy o`yinlarini tashkil qilish, sport turlari bo`yicha seleksiya ishlari olib borish, yoshlarni sport mahoratlarini oshirish, xotin – qizlarning sportga jalb etish, sportni moddiy va moliyaviy ta`minlash ishlarida keng qo`llanilmoqda va o`zining ijobiy samaralarini bermoqda.

Bu o`z navbatida, boshqaruv faoliyatlarida ishga yangicha munosabatda bo`lish, zarur moddiy – texnik manbaalardan foydalanishi hamda o`zini – o`zi moliyaviy ta`minlash yo`lida izlanish, tadqiqotlar o`tkazishni bildiradi.

Ta`kidlash zarurki, sport klublari, o`quv yurtlari va turli muassasalarning boshlang`ich jismoniy tarbiya jamoalari ham boshqaruvning turli – tuman yangi usullarini qo`llashlari lozim bo`ladi. Bunda o`quvchi faol yoshlar, ziyolilarning tashabbuslari, ijodkorligiga tayanish maqsadga muvofiqdir.

Masalan, ommaviy axborot vositalari, nashriyotlari, teleradiokompaniya xodimlari har yili sport turlari bo'yicha o'zlarining Respublika, Toshkent shahar birinchiliklarini muvaffaqiyat bilan o'tkazmoqda. Bu odat tusga kirgan tashabbuskorlik va ijrochilikning namunasidir.

Mustaqillik davrida jismoniy tarbiya va sportni boshqarish.

Yuqorida ta'kidlanganidek, respublikada davlatni idora qilish va barcha faoliyatlarni to'g'ri boshqarish uchun O'zbekiston Prezidenti farmon chiqaradi, Oliy Majlis qonun va qarorlarni ishlab chiqib, ularni tasdiqlaydi va nihoyat, Vazirlar Maxkamasi qonun, farmoyishlarni amalga oshirish bo'yicha o'zining qarorlarini qabul qiladi. Ana shular asosida har bir vazirlik, davlat qo'mitasi hamda jamoat tashkilotlari o'z ish faoliyatlarini amalga oshiradi. Bu jarayonlarda har bir sohada yoki tarmoq o'z xususiyatlari asosida turli uslublarni qo'llaydi. Ularning eng muhimlari tashkiliy – farmoyish berish, xo'jalik hisobi, moddiy – texnik ta'minot, normativlarni belgilash va boshqalardir. Bunday usullar jismoniy tarbiya va sport harakatini boshqaruvchi barcha idoralar va tashkilotlarga ham mansubdir.

E'tirof etish kerakki, mustaqillik sharoitlarida turli qog'ozbozlik, o'rinsiz buyruq berish, bir – biriga ishongan holda ish ko'rish kabi usullar asta – sekin o'z mazmunini yo'qotmoqda. Chunki bu usullarning mohiyati qo'shib yozish, yolg'on ma'lumotlar, mahalliychilik, quruq va dalardan iborat edi. Bunday holatlar yangicha ish tutish, aniq ijobiy samaralarga erishishga salbiy ta'sir ko'rsatayotganligi barchaga ma'lumdir. O'zbekiston Prezidenti tomonidan ko'rsatilgan yangi shior – “kuyib – yonib yashab mehnat qilmoq kerak” – negizida mas'uliyat, ijodkorlik, tashabbuskorlik, fidokorlik kabi fazilatlar mujassam. Shu o'rinda bir qator sport turlaridagi o'zgarishlarni va sportchilarni ko'rish mumkin.

Demak, jismoniy tarbiya va sport harakatining tub maqsadlari negizida jismonan barkamollikka erishish bilan bir qatorda Vatanim, deb yonib – kuyib mehnat qiluvchi murabbiylar, sportchilar, o'qituvchilar, sport faollarining yurt shuhratini olamga yoyish kabi oliy orzu – niyatlari ham bor.

Sport qo'mitalari, oliy o'quv yurtlaridagi jismoniy tarbiya fakul'tetlari, kafedralar, sport klublar faoliyatida ishlarni ilmiy asosda tashkil qilish eng zarur usullardan hisoblanadi.

Boshqarishni tashkil qilish.

Jamoani boshqarishda mehnatni ilmiy tashkil qilish rahbarning asosiy faoliyatlaridan biridir.

Mehnatni ilmiy tashkil qilish asoslari yuzasidan zarur bilimlarga ega bo'lish, shu maqsaddagi ishlarni rivojlantirish shaxsan rahbarlik qilish ishlarini har bir fuqaro, ayniqsa, o'qimishli kishilar, xodimlar bilishlari zarurdir.

Bu ko'pincha sport turlari bo'yicha yirik jamoalarni boshqarish, ularni yutuqlarga etaklash, yaxshi natijalarni qo'lga kiritishda namoyon bo'ladi. Shuningdek,

sport inshootlarini qurish, xalq milliy o'yinlari musobaqalarini tashkil qilish, moliyaviy ishlarni yuritish kabi ishlarni amalga oshirishda zarur bo'ladi.

Boshqaruv faoliyatlarida ijroni nazorat qilish, barcha ishlarning natijalarini hisobga olib borish tashkiliy usullar mazmunini tobora boyitadi. Hisobga olish ish usullarini quyidagicha tushuntirish zarur:

1. Hisobga olib boruvchi daftar yuritish.
2. Sport to'garagi qaydnomasi tutish.
3. Sog'lomlashtirish guruxlari qaydnomasini to'ldirib berish.
4. Ommaviy sport tadbirlarini hisobga olish qaydnomasini yuritish va xokazo.

Jamoalarni yakunlovchi hisobga olish eng muhim faoliyat hisoblanadi. Bunda quyidagi sohalarni ko'rsatish zarur bo'ladi:

1. Sport tashkilotlari (jamoalar) soni, shug'ullanuvchilar soni, jinsi, millati.
2. Sport ko'rsatkichlari, texnik yutuqlar, razryadli sportchilar soni.
3. Sport inshootlarining soni.
4. Rejalarning bajarilishi, smetalardagi ko'rsatkichlarning bajarilishi.
5. Yirik musobaqalarda erishilgan yutuqlar.

Bu ko'rsatkichlar yarim yillik va yillik hisobotlar tuzish oldidan hisobga olinib, natijalar yuqori tashkilotlarga yuboriladi.

Sport tashkilotlari ish tajribalarida yana tez texnik hisobga olish turi ham qo'llaniladi. Bu yuqori tashkilotlar tomonidan biron ma'lumot talab qilinganda, tez muddat ichida tuzib chiqiladi. Bunday hollarda ko'pincha statistik va yozma hisobotlar tuzish ko'zda tutiladi.

Ish yutirish. Yuqorida qayd etilgan hisobga olish va hisobot tuzish ish tartiblarida eng muhim o'rin tutadigan faoliyatlarda bo'lib, u barcha xujjatlarni o'z vaqtida tuzish va rasmiylashtirib borish demakdir. Bunda quyidagilar ko'zda tutiladi:

1. Kelgan xujjatlarni rasmiylashtirish.
2. Xujjatlarni rasmiylashtirish, o'rganib chiqish va tegishli hodimlarga topshirish, ularning javobini o'z vaqtida olish, jo'natish.
3. Zarur bo'lganda javoblarni majlisda muhokama qilish.
4. Qaror, buyruq, farmoyish, topshiriq, ko'rsatmalar yozma ravishda rasmiylashtirishi va ularning bajarilishi haqida o'z vaqtida belgi qo'yib borilishi zarur.

Jismoniy tarbiya va sport sohasida tashkiliy – farmoyish berish usulining asosiy xususiyatlari va uni tarmoqlarda qo'llash.

Tashkiliy – farmoyish berish faoliyatlari bir – biri bilan uzviy bog'liq bo'lgan jarayon hisoblanadi.

Tashkil qilish uchun barcha ish turlari va ularning bajarilish yo'llari ishlab chiqiladi. Ularni amalga oshirish uchun esa rasmiy ravishda ruxsat lozim bo'ladi. Shu sababdan bu faoliyatlarni tashkiliy – farmoyish deb yuritiladi. Shu o'rinda misol tariqasida universiada, spartakiada, festivallarini uyushtirish va o'tkazish tartib – qoidalarini keltirish mumkin. Ya'ni ishlab chiqilgan Nizomlar muhokama qilinib, u

qaror asosida tasdiqlanadi va uning tashkiliy qo`mitasi, o`tkazish muddati, qatnashchilar, moliyaviy – xo`jalik harajatlari manbaalari va xokazolar buyruq orqali rasmiylashtiriladi.

O`zbekiston Respublikasi Davlat jismoniy tarbiya va sport qo`mitasi va “O`zbekiston” , “Dinamo”, “Yoshlik”, “Talaba”, sport jamiyatlari boshqa mas`ul tashkilotlar va ularning quyi tarmoqlarda faoliyat yuritishda xilma – xil ish usullari qo`llaniladi, ularga: tashkiliy, iqtisodiy huquqiy, g`oyaviy ta`sir ko`rsatuvchi va boshqa usullarni ko`rsatishning o`zi kifoya.

-tashkiliy usullarda farmoyish berish, yo`l – yo`riq ko`rsatish, texnik ta`minot va shunga o`xshash faoliyatlar qo`llaniladi.

-farmoyish berish usuli ishlarining bajarilishi kerak bo`lgan sub`ekt va ob`ektning xususiyati, hajmi va turlariga qarab qaror chiqarish, buyruq yoki topshiriqlar berish shaklida amalga oshiriladi. Bu usul tarkibida yana bir qator tashkiliy faoliyatlar mavjud.

-yo`l – yo`riqlar ko`rsatish usuli quyi tashkilotlarning vakillariga ishlarni tashkil qilish, hisobotlar tuzish va boshqa sohalarni o`rgatishda qo`llaniladi.

-texnik ta`minot usulida yangi sport asboblari, jixozlari va kiyimlarini takomillashtirish, zamonaviy sport inshootlarini qurish, sport mashg`ulotlarida texnik vositalaridan foydalanish, boshqarish tizimlarini komp`yuterlashtirish kabi faoliyatlar amalga oshiriladi.

Ma`lumki, yuqori qayd etilgan faoliyatlarni amalga oshirish ko`pincha majlislar, suhbatlar, telefon orqali va xatlar vositasida xal etiladi. Bu jarayonlarning asosiy mazmunlari va shakllarini talabalar mukammal o`rganib olishlari kerak bo`ladi. Boshqarishning iqtisodiy usullarida rahbar xodimlar iqtisodiy bilimlar, moliyaviy ish yuritish tartiblariga asosan xodimlarning shaxsiy va guruhviy manfaatlarini yuzaga chiqarish orqali ularni samarali ishlashlarini ta`minlaydilar.

Boshqarishning huquqiy usullarida rahbar xodimlar va sportchilar qonunlar, nizomlar va kerakli me`yoriy aktlarni o`zlashtirib olishlari, huquqiy bilimlardan xabardor bo`lishlari zarur.

G`oyaviy va ma`naviy ta`sir etuvchi usullarda rahbarlar respublikada kechayotgan siyosiy, madaniy va ijtimoiy o`zgarishlar va davlat rahbarlari talablariga rioya qilishlari lozim. Ma`naviy – ma`rifiy va milliy xususiyatlarni yaxshi o`zlashtirgan holda muomala qilish va jamoalarda ta`lim – tarbiyaning yo`lga qo`yilishini kuzatib borish kerak.

Jamoalarda ish tajribalarini o`rganish va ularni keng yoyish, barcha ko`rsatkichlar bo`yicha g`oliblarni aniqlash maqsadida turli sinovlar, ko`riklar, musobaqalar o`tkaziladi. Bu ham o`z navbatida boshqarishning muhim usullaridan biridir.

Ta`kidlash lozimki, buyruqbozlik, farmoyish berish usullaridagi ba`zi holatlar qaysi jamiyatga va tuzum bo`lmasin, o`zining kuchi va mohiyatlarini yo`qotmaydi. Bu

holat sport tashkilotlari, jamiyatlari, hatto sport klublar, boshlang'ich jismoniy tarbiya jamoalarida ham doimiy ravishda qo'llanilishi mumkin. Bularga ba'zi bir misollar keltiriladi:

1. Murabbiylarning ishga qabul qilish yoki bo'shatish haqida buyruq.
2. Etakchi murabbiy, o'qituvchi, mas'ul xodim, sportchilarni moddiy jihatdan rag'batlantirish uchun buyruq.
3. Sport unvonlari, darajalarini berish haqidagi buyruq (farmoyish).
4. "Alpomish" va "Barchinoy" maxsus testlar talablarini bajarganligini tasdiqlash, guvohnoma berish nishonlar bilan taqdirlash haqida buyruq.

Umumta'lim maktablari, o'rta maxsus va Oliy o'quv yurtlari rahbarlari, ishlab chiqarish mehnat jamoalari va turli muassasalarning rahbarlari musobaqalarni o'tkazish, ularning yakunlarini tasdiqlash lozim bo'lgan xodimlar yoki qatnashchilarni taqdirlash va boshqa sohalar bo'yicha buyruq berishlari mumkin. Bunday jihatlar amalda keng qo'llanilib kelinmoqda.

Bozor iqtisodiyot islohotlari jarayonida ijtimoiy – iqtisodiy usullarning o'ziga xos xususiyatlari.

O'zbekistonda iqtisodiy, madaniy va boshqa sohalarda islohotlar yangi bosqichga qadam qo'ymoqda. Iqtisodiy usullar bozor mexanizmlaridan foydalanishga tayandi. Davlatning ta'siri iqtisodiy usullar yordamida bozor orqali o'tkaziladi, boshqarish bozor qonuniyatlaridan kelib chiqqan holda amalga oshiriladi. Bu esa davlatning minimum darajada korxonalar faoliyatiga aralashuvini ifodalaydi.

Boshqarishning iqtisodiy usullar jumlasiga:

- kredit va foiz stavkasi;
- soliq va soliq yuki;
- boj to'lovlari;
- subsidiya va sanktsiya;
- litsenziya;
- transport to'lovlari;
- narx – navolar kiradi.

Boshqarishning iqtisodiy usullari iqtisodiy manfaatlardan foydalanishga asoslanadi. Zero har qanday jamiyatning iqtisodiy munosabatlari, eng avvalo munfaatlarda namoyon bo'ladi. Manfaatlar uch xil bo'ladi:

- umumjamiyat manfaatlari;
- jamoa manfaatlari;
- shaxsiy manfaatlar.

Bu manfaatlarni uyg'un sur'atda bog'lab olib borish bir qator muammolarni hal qilishi, har bir davr sharoitlariga muvofiq keladigan munosabatlarni o'rnatishni talab qiladi.

Masalan, bozor iqtisodiyoti sharoitida umumjamiyat manfaatlarini ro'yobga chiqarish maqsadida quyidagi iqtisodiy boshqaruv usullariga, ya'ni:

- korxonalar qa xo`jaliklarga faoliyat yuritishlarida erkinlik va mustaqillik berish;

- xo`jaliklarni pirovard natijalarga binoan moddiy rag`batlantirish, soliq imtiyozlarini berish.

- korxonalar va xo`jalik o`rtasidagi o`zaro shartnomalarning bajarilishi intizomini mustahkamlash va ularning rolini oshirish;

- moliya – kredit munosabatlarini takomillashtirish;

- bozor munosabatlari mexanizmlari: baho, foyda, soliq, rentabellik, raqobat va hokazolarga keng e`tibor berilgan.

Iqtisodiy boshqaruv usullarining asosiy vazifasi ishlab chiqariladigan mahsulot birligiga sarflanadigan harajatlar kamaytirishga imkon beruvchi xo`jalik mexanizmlarining yangi usullarini, shuningdek, manfaatdorlik muhitini vujudga keltirish va ulardan samarali foydalanishdir.

Bu usulda kishilarning shaxsiy va guruhviy manfaatlarini yuzaga chiqarish orqali ularning samarali ishlashi ta`minlanadi. Bu maqsadda qo`shimcha ish haqi to`plash, mukofotlar berish, bir yo`la katta pul bilan taqdirlash kabilar muhim ahamiyat kasb etadi. Iqtisodiy usullar boshqarishning barcha usullari ichida etakchi o`rinni egallaydi. Har qanday darajadagi rahbar bu usulning mazmunini yaxshi bilishi va ularni to`g`ri qo`llay olishi kerak. Jismoniy tarbiya va sport ob`ektlariga iqtisodiy usullar orqali ko`rsatiladigan ta`sir korxonalarini:

- jiddiy rejalar qabul qilishga;

- jismoniy tarbiya va sportdagi mehnat va moliya resurslaridan yanada unumliroq foydalanishga;

- sport ob`ektlarini zamonaviy talablarga javob beradigan darajaga ko`tarishga;

- ko`rsatiladigan xizmatlar raqobat talablariga javob berishga rag`batlantiruvchi va shunga da`vat etuvchi bo`lishi kerak.

Shu bilan birga iqtisodiy usullar shunday tanlanishi va qo`llanilishi kerakki, bunda jamoalar va har bir xodimning manfaatlarigagina emas, balki butun jamiyat manfaatlariga rioya qilinadigan bo`lsin. Bir korxonalar uchun foydali tadbir davlatga ham foydali bo`lsin.

Bunda bozor iqtisodiyoti munosabatlari boshqa sohalar kabi jismoniy tarbiya va sport harakatini boshqarishga ham yangicha munosabatlar, ish faoliyatlari va ularni amalga oshirish usullarini vujudga keltiradi. Bunda jismoniy tarbiya va sport sohasini rejalashtirish va mazkur rejalashtirishni hayotga singdirishda aholining jismoniy tarbiyasini takomillashtirish asos bo`ldi. Bu jihatlarda mustaqil davlatning bozor iqtisodiyotining islohotlariga tayanadi. Jismoniy tarbiya va sportning boshqarilishida iqtisodiy jihatdan zarur bo`lgan tadbirlar amalga oshiriladi. Bu jarayonda majmuiy faoliyatlar usullar muhim ahamiyatga egadir. Bu faoliyatlar quyidagi yo`nalishlarda amalga oshiriladi:

- moddiy jihatdan rag'batlantirish. Mehnatga ish haqini oshirish, murabbiy – o'qituvchilar va boshqa xodimlarga unvonlarni berish, sport inshootlari xodimlarini moddiy taqdirlash;

- moddiy yordam va hisoblashni to'g'ri markazlashtirish, ya'ni yuqori idoralar va tashkilotlar tomonidan beriladigan mablag'larni taqsimlash;

- xo'jalik yuritish yo'li va undan keladigan daromadlardan foydalanish;

- pullik xizmatlarni amalga oshirish usullari;

- sport inshootlarini pasportlashtirish.

Bunda sport inshootlarini hisobga olish, ularning darajalarini aniqlash va moddiy kirim chiqimlarni hisoblash usuli;

- boshqarishning me'yoriy usullari. Bunda "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida" gi qonun va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining sport sohasidagi qarorlari asosida ish olib boriladi. Hozirgi ijtimoiy – iqtisodiy taraqqiyot jarayonida sport inshootlari, sport maktablari, terma jamoalarni iqtisodiy jihatdan ta'minlash, ularning faoliyatini rivojlantirish davlat mablag'lari, xo'jalik yuritishdan olingan foydalar, homiylik tashabbusidan foydalanish yo'li bilan amalga oshirilmoqda.

Boshlang'ich jamoalarda homiylik, jamg'arma uyushmalari faoliyatidan foydalanish.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari asosida mamlakatimizda quyi jamoalar, moddiy – texnik jihatdan kam daromadli xo'jaliklarda moliyaviy yordam berishni yangi usullari qo'llanilmoqda.

Ma'lumki, mamlakatimizda juda ko'p xayriya jamg'arma uyushmalari faoliyat ko'rsatib kelmoqda. Ular orasida jismoniy tarbiya va sport harakati, ayniqsa, mahallalarda tashkil qilinadigan omaviy sport tadbirlari, terma jamoalarni moddiy ta'minlash kabi faoliyatlarga "Navro'z", "Mahalla", "Sog'lom avlod uchun", "Ekosan", "Yoshlar ittifoqi" hamda boshqa jamg'arma uyushmalari doimiy ravishda ko'maklashmoqda.

Matematik – statistik usullaridan foydalanish.

Xalq xo'jaligining barcha tarmoqlaridagi kabi jismoniy tarbiya va sport sohasida ham matematik – statistik usullardan keng foydalaniladi. Bu ishlarsport tashkilotlari faoliyatlarini barcha tarmoqlari hamda boshqarish bilan aloqador idoralar hamda tashkilotlarida quyidagi shakllarda ifodalanadi:

1. Ish rejalarining ko'rsatkichlarida kun, vaqt, yil va bajarilishi lozim bo'lgan dalillarning sonlari.

2. Sport musobaqalarida qo'llanilayotgan bayonnomalar (protokollar)

3. Sport to'garaklari, komandalari qayd daftarlari (jurnal).

Yangi usulda shug'ullanuvchi va qatnashuvchilar haqidagi ma'lumotlar, mashg'ulotlarni o'tkazish kunlari, yillar raqamlar bilan ko'rsatiladi.

Shuni alohida takidlash joiski, jismoniy tarbiya va sportni boshqarish, sport tashkilotlarida ishlarni tashkil qilish, taraqqiy topgan davlatlarning ish tajribalari va erishgan yutuqlarida o'z aksini topgan.

References

1. O'zbekiston Respublikasining "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi Qonuni (1992, 14 I), "Xalq so'zi". -Toshkent: 1992. -19 fevral.
3. Abdullaev A., Xonkeldiev SH.X. Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi. –Farg'ona: 2001. -279 b.
4. Yarashov K. Jismoniy tarbiya va sportni boshqarish. -Toshkent: Abu Ali Ibn Sino, 2002 y
5. Kerimov F.A. Sport sohasidagi ilmiy tadqiqotlar. –Toshkent: Zar qalam, 2004. -334 b.
6. Matveyev A.P., Mel'nikov S.B. Metodika fizicheskogo vospitaniya s osnovami teorii. –M.: prosveshenie. 1991. -191 s.
7. Maxkamjanov K., L.Inozemseva., F.Nurmatov., L.Rustamov. Sport bayramlarini tashkil qilish va o'tkazish metodikasi. –Toshkent: 2008. 17-30 bet.
8. Maxkamjanov K., Salamov R. Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi. –Toshkent: Moliya iqtisod. 2008.
9. Salomov R.S. Sport mashg'ulotining nazariy asoslari. UzDjti 2005 y.
10. Normurodov A.N. Jismoniy tarbiya. Toshkent 1998 y.